

จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น.

Psycho-Situational Correlates of Learning Studious Behavior of Prathom Suksa VI Students under Private Education Commission Office in Khon Kaen Province

สุรินยา ศรีขาวชัย (Surinya Srikuachai)* ดร. นีออน พินประดิษฐ์ (Dr. Neon Pinpradid)**
วิลาวลัย จตุรธำรง (Wilawan Jaturatomrong)***

บทคัดย่อ

การศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยสถานการณ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และ เชาวน์ปัญญา มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน และตัวแปรทำนายสำคัญของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เชาวน์ปัญญา และเจตคติต่อการเรียน

ABSTRACT

A study psycho-situational correlates with learning studious behavior of Prathom Suksa VI students under Private Education Commission Office in Khon Kaen province. It was found that situational factors included teacher-student relationship, friend-friend relationship had affected the students' learning studious behavior. Psycho factors included attitude towards study, achievement motivation, future orientation and self-control and intelligence affected the students' learning studious behavior. The significant predictive variables of the students' learning studious behavior included achievement motivation, future orientation, self-control, intelligence and attitude towards study.

คำสำคัญ: จิตลักษณะ สถานการณ์ พฤติกรรมตั้งใจเรียน

Keywords: psycho-situational, learning studious behavior

*นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

***อาจารย์ ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถรวมทั้งพฤติกรรมเจตคติ ค่านิยมและคุณธรรมของบุคคลให้เจริญเต็มที่ตามศักยภาพตั้งแต่รากฐานชีวิตไปทุกช่วงอายุต่อเนื่องตลอดชีวิต คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวเป็นปัจจัยและพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมืองยิ่งสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสื่อและเทคโนโลยีอื่นๆ ประกอบกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มความรุนแรงขึ้นคุณภาพของประชากรก็ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น หลายประเทศที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ต่างทุ่มเทกำลังทั้งในแง่ความคิด และทรัพยากรของประเทศในการที่จะปฏิรูปหรือพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพื่อสะสมพลังอำนาจให้ประเทศสามารถพึ่งตนเอง และแข่งขันได้ในสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวพระราชดำริว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนเหมาะสมกันทุกๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้น ก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญ มั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด

ดังนั้น ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในทุกด้าน ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียน การสอนในห้องเรียน และที่สำคัญคือการตั้งใจเรียนของนักเรียน นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากการตั้งใจเรียนเป็นทักษะพื้นฐานที่เอื้อให้นักเรียนเรียนรู้สิ่งต่างๆ นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียน เอาใจใส่ฟังคำอธิบายของครู ปฏิบัติงานตามที่ครูสั่งย่อมจะเข้าใจบทเรียนได้ดี (Millman, Schaefer and Cohen อ้างถึงใน วิศสุณี, 2528) ในขณะที่นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องเรียนน้อยจะไม่สามารถเข้าใจบทเรียนที่ครูอธิบายได้เป็นอย่างดี ไม่สามารถปฏิบัติงานต่างๆ ให้อย่างมีประสิทธิภาพและยังอาจเป็นการรบกวนเพื่อน

ในชั้นเรียนอีกด้วย (Tanner อ้างถึงใน วิศสุณี, 2528) ดังนั้นการมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องเรียนน้อยจึงอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเรียนกับตัวนักเรียน และอาจส่งผลกระทบต่อบรรยากาศทางการเรียนการสอนกับนักเรียนทั้งห้องเรียนได้พฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องเรียน เอาใจใส่ฟังครูอธิบายปฏิบัติงานตามที่ครูสั่งย่อมมีแนวโน้มที่ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดี (Millman, Schaefer and Cohen อ้างถึงใน วิไล, 2531) จากงานวิจัยหลายเรื่องยังพบว่าพฤติกรรมตั้งใจเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Hoge et al. อ้างถึงใน วิไล, 2531) นั่นคือเด็กที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงจะมีแนวโน้มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง ในขณะเดียวกันเด็กที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำจะมีแนวโน้มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ผู้วิจัยคาดว่าจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนประถมศึกษา โดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์สาเหตุของพฤติกรรมมนุษย์แบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) กล่าวคือ พฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุได้ถึง 3 ประเภท คือ 1) ลักษณะของสถานการณ์ปัจจุบัน 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ และ 3) จิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดตัวแปรที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนเข้าตามประเภทสาเหตุของพฤติกรรมตั้งใจเรียนดังนี้คือ ปัจจัยทางสถานการณ์ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และปัจจัยทางจิตลักษณะ โดยแบ่งออกเป็น ปัจจัยจิตลักษณะเดิม ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนและเขาวนปัญญา และปัจจัยทางจิตลักษณะตามสถานการณ์คือ เจตคติต่อการเรียน โดยศึกษาว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนหรือไม่ รวมทั้งศึกษาตัวแปรร่วมทำนายพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนที่มีปัจจัยส่วนตัวแตกต่างกัน อันได้แก่ เพศอาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา มาเป็นตัวแปรแบ่งประเภทในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อจะเป็นแนวทางส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้น และได้พัฒนาพฤติกรรม

ตั้งใจเรียนของนักเรียนให้เหมาะสมต่อไป ดังนั้นจึงมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาปัจจัยสถานการณ์ ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ และปัจจัยจิตลักษณะเดิมที่มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มตัวอย่างย่อยที่แบ่งตามปัจจัยส่วนตัว และเพื่อเปรียบเทียบปริมาณการทำนายพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ระหว่างตัวแปรชุดที่ 1 (ปัจจัยสถานการณ์) และชุดที่ 2 (ปัจจัยจิตลักษณะ) กับตัวแปรทำนายชุดที่ 3 (ปัจจัยสถานการณ์ร่วมกับปัจจัยจิตลักษณะ) ทั้งในกลุ่มตัวอย่างรวมและกลุ่มตัวอย่างย่อยที่แบ่งตามปัจจัยส่วนตัว

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์และหาตัวแปรทำนายเพื่อศึกษาถึงปัจจัยสถานการณ์และจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 665 คน โดยกำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 300 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและร้อยละของข้อมูลพื้นฐาน คือ ปัจจัยส่วนตัว ได้แก่ เพศ อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา (ตารางที่ 1) วิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง (Three-Way ANOVA) โดยมีปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยสถานการณ์ และปัจจัยจิตลักษณะเป็นตัวแปรอิสระ และพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม (ตารางที่ 2-4) และวิเคราะห์ค่าสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปริมาณในการทำนายของตัวแปรปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์ ที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน (ตารางที่ 5)

นิยามปฏิบัติการของตัวแปร

ตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนตัว ปัจจัยสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และ

จิตลักษณะตามสถานการณ์ ซึ่งมีความหมายและวิธีการวัดดังนี้

1. ปัจจัยส่วนตัวของนักเรียน หมายถึง ปัจจัยที่เป็นสมบัติของตัวบุคคลซึ่งศึกษาเฉพาะ เพศ อาชีพของบิดา และอาชีพของมารดา วัดโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

2. ปัจจัยสถานการณ์ หมายถึง สาเหตุภายนอกหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งด้านคำพูดและการกระทำ วัดโดยใช้แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงมาจากแบบวัดของ ดวงเดือน และคณะ (2536) จำนวนข้อคำถาม 15 ข้อความ ในแต่ละข้อเป็นประโยคบอกเล่า ประกอบมาตราประเมิน 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .89 ซึ่งคะแนนสูงสุดแสดงถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนสูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนต่ำ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง การแสดงออกซึ่งทำให้ทัศนคติสนองตอบอันดีระหว่างครูกับนักเรียนในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนอย่างใกล้ชิด วัดโดยใช้แบบวัดความรู้สึกรักของนักเรียนต่อครูและโรงเรียน ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ นีออน (2541) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .77 ลักษณะแบบวัดเป็นข้อความมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึง ไม่จริงเลย จำนวนข้อคำถาม 15 ข้อความ ซึ่งคะแนนสูงสุดแสดงถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนสูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนต่ำ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง การแสดงออกซึ่งทำให้ทัศนคติสนองตอบอันดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อน วัดโดยใช้แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงมาจากแบบวัดของ จิราภรณ์ (2526) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .70 ลักษณะแบบวัดเป็นข้อความมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุดถึง ไม่จริงเลย จำนวน

ข้อคำถาม 10 ข้อความ ซึ่งคะแนนสูงแสดงถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนสูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการมีความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนต่ำ

3. จิตลักษณะเดิม หมายถึง ลักษณะทางจิตใจของคนเราที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาขึ้นได้แก่

3.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ได้รับความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ วัดโดยใช้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงมาจากแบบวัดของ ชัยยุทธ (2537) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อคำถาม 25 ข้อความ ซึ่งคะแนนสูงแสดงถึงการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

3.2. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคต วัดโดยใช้แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ของนีออน (2541) มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 ลักษณะของแบบวัด เป็นข้อคำถาม 17 ข้อความ มีมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” จะมีคะแนนระหว่าง 10-60 คะแนน ซึ่งคะแนนสูงแสดงถึงการมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูง คะแนนต่ำแสดงถึงการมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนต่ำ

3.3. เชวณปัญญาหมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม วัดโดยใช้แบบวัดเชวณปัญญา ของดุจเดือน (2541) มีลักษณะข้อคำถาม 15 ข้อ คะแนนสูงแสดงถึงการมีเชวณปัญญาสูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการมีเชวณปัญญาต่ำ

4. จิตลักษณะตามสถานการณ์ คือเจตคติต่อการเรียน หมายถึง ผลรวมของความรู้สึกนึกคิดและความเข้าใจที่เกิดจากประสบการณ์ วัดโดยใช้แบบวัดเจตคติต่อการเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 ลักษณะของแบบวัดเป็นข้อคำถาม 10 ข้อความ มีมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” ซึ่งคะแนนสูงแสดงถึงการมีเจตคติต่อการเรียนสูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการมีเจตคติต่อการเรียนต่ำ

5. พฤติกรรมตั้งใจเรียน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมการเอาใจใส่ต่อการเรียน ความรับผิดชอบต่องาน

ที่ได้รับมอบหมาย วัดโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมตั้งใจเรียน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีความเชื่อมั่น .79 ลักษณะของแบบวัด เป็นข้อคำถาม 10 ข้อความ มีมาตราประเมิน 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” จนถึง “ไม่จริงเลย” ซึ่งคะแนนสูงแสดงถึงการมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง และคะแนนต่ำแสดงถึงการมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยทางสถานการณ์ มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีความสัมพันธ์กับครูดีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ พบในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวม (ตารางที่ 3)

ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีความสัมพันธ์กับเพื่อน ดีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ พบในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมและทุกกลุ่มตัวอย่างย่อย ยกเว้นนักเรียนกลุ่มบิดาที่มีอาชีพรับราชการ บิดาที่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และนักเรียนกลุ่มมารดาที่มีอาชีพเป็นลูกจ้าง (ตารางที่ 4)

2. ปัจจัยจิตลักษณะเดิม มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ดังนี้

เจตคติต่อการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ พบในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมและทุกกลุ่มตัวอย่างย่อย (ตารางที่ 2-4)

3. ปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีผลต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ดังนี้

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ พบในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมและทุกกลุ่มตัวอย่างย่อย ยกเว้นนักเรียนกลุ่มเพศชายและเพศหญิง (ตารางที่ 2)

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ พบใน

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวมและทุกกลุ่มตัวอย่างย่อย (ตารางที่ 3)

เชาวน์ปัญญา พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูง มีเชาวน์ปัญญาสูงกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนต่ำ พบในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวม (ตารางที่ 4)

4. ปัจจัยสถานการณ์ 3 ตัวแปร ปัจจัยจิตลักษณะ 4 ตัวแปร รวม 7 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนได้มากกว่าตัวแปรทำนายชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง โดยมีตัวแปรทำนายสำคัญ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เชาวน์ปัญญา เจตคติต่อการเรียน พบว่า ในนักเรียนกลุ่มตัวอย่างรวม สามารถทำนายได้ร้อยละ 33.4 และกลุ่มตัวอย่างย่อยที่มีปริมาณการทำนายสูงสุดคือ ในนักเรียนกลุ่มมารดาที่มีอาชีพรับราชการ สามารถทำนายได้ร้อยละ 56 (ตารางที่ 5)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การนำไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรเชิงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนคือ ตัวแปรด้านจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ซึ่งเป็นสาเหตุภายในจิตใจของนักเรียนแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริม และในแง่ของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรสอดแทรกการพัฒนาตัวแปร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนด้วย เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมตั้งใจเรียนให้สูงขึ้นและเกิดผลดียิ่งขึ้นต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยที่พบและวิธีการวิจัยที่อาจพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการวิจัยที่ควรทำต่อไป ดังนี้คือ ทำให้ทราบตัวแปรจิตลักษณะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

เชาวน์ปัญญา และเจตคติต่อการเรียน ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาจิตลักษณะเหล่านี้ โดยการสร้างเป็นชุดฝึกเพื่อประเมินผลตามสภาพแท้จริง จะได้นำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป และในการประเมินพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนควรให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนหรือครูผู้สอนประเมินร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ หุ่นตระกูล. 2528. การทดลองใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดเสมียนนารี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชัยยุทธ ทองทิพย์. 2537. แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาการมัธยมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดุจเดือน พันธมนาวิน. 2541. เครื่องมือวัดสติปัญญาเด็กและวัยรุ่น : การสร้าง การวิเคราะห์ และการหาคุณภาพของเครื่องมือวัด. กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ. 2528. ปัจจัยทางจิตนิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. กรุงเทพฯ: รายงานวิจัยสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- นืออน พินประดิษฐ์. 2541. ปัจจัยทางจิตสังคมกับพฤติกรรมการติดสารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาและนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิไล อาชวอาภรณ์. 2531. การเปรียบเทียบผลของการฝึกการประเมินตนเองกับผลของการใช้การเสริมแรงทางบวกที่มีต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิศสุณี แทนประเสริฐสุข. 2528. ผลของการใช้ตัวแบบภาพยนตร์ต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งสถานแรกรับเด็กหญิงพญาไท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของปัจจัยส่วนตัว ที่จำแนกตามเพศ อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา

ปัจจัยส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	150	50.0
- หญิง	150	50.0
อาชีพของบิดา		
- รับราชการ	84	28.0
- ลูกจ้าง	112	37.3
- ธุรกิจส่วนตัว	104	34.7
อาชีพของมารดา		
- รับราชการ	52	17.3
- ลูกจ้าง	104	34.7
- ธุรกิจส่วนตัว	144	48.0

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน กรณีที่การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน(ก) เจตคติต่อการเรียน(ข) และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(ค) เป็นตัวแปรอิสระ

กลุ่ม		ค่า F						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม		1.67	4.20*	74.31***	<1	<1	<1	1.69
	เพศชาย	<1	13.48**	6.79	<1	<1	1.47	<1
	เพศหญิง	<1	13.48**	6.79	<1	<1	1.47	<1
อาชีพของบิดา								
	รับราชการ	<1	5.95*	11.77***	<1	<1	<1	<1
	ลูกจ้าง	<1	7.55**	13.81***	<1	<1	1.94	<1
	ธุรกิจส่วนตัว	1.26	4.83*	14.12***	<1	<1	<1	<1
อาชีพของมารดา								
	รับราชการ	<1	11.32**	11.87***	<1	<1	1.48	1.48
	ลูกจ้าง	1.26	4.83*	14.12***	<1	<1	<1	<1
	ธุรกิจส่วนตัว	<1	6.41*	12.82***	<1	<1	1.22	<1
กลุ่ม		ตัวแปร			ตั้งใจเรียนสูง เปรียบเทียบ ตั้งใจเรียนต่ำ			
รวม		เจตคติต่อการเรียน			45.27	41.50		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			47.00	40.17		
เพศชาย/หญิง		การอบรมเลี้ยงดู			43.86	42.07		
		เจตคติต่อการเรียน			46.49	40.30		
อาชีพของบิดา								
	รับราชการ	เจตคติต่อการเรียน			45.95	39.72		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			46.57	39.48		
	ลูกจ้าง	เจตคติต่อการเรียน			45.57	40.01		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			46.17	39.86		
	ธุรกิจส่วนตัว	เจตคติต่อการเรียน			45.21	40.23		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			46.16	39.85		
อาชีพของมารดา								
	รับราชการ	เจตคติต่อการเรียน			46.30	39.69		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			46.42	38.57		
	ลูกจ้าง	เจตคติต่อการเรียน			45.32	40.23		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			46.16	39.85		
	ธุรกิจส่วนตัว	เจตคติต่อการเรียน			45.44	40.36		
		แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			46.24	40.25		

*P<0.05 **P<0.01 ***P<0.001

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน กรณีที่ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน(ก) เจตคติต่อการเรียน(ข) และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน(ค) เป็นตัวแปรอิสระ

กลุ่ม		ค่า F						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม		6.38*	16.14***	9.50*	5.75*	3.23	4.88*	1.67
	เพศชาย	<1	15.23***	12.32***	8.42*	2.91	1.03	<1
	เพศหญิง	<1	15.23***	12.32***	8.42*	2.91	1.03	<1
อาชีพของบิดา								
	รับราชการ	<1	12.78**	6.32*	5.74*	<1	<1	<1
	ลูกจ้าง	1.12	9.69*	10.96**	5.45*	<1	<1	<1
	ธุรกิจส่วนตัว	<1	8.70*	10.33*	6.21*	<1	<1	<1
อาชีพของมารดา								
	รับราชการ	<1	7.72*	2.02*	<1	<1	<1	<1
	ลูกจ้าง	<1	8.70*	10.33*	6.21*	<1	<1	<1
	ธุรกิจส่วนตัว	<1	12.44**	13.36***	6.48*	2.15	<1	<1
กลุ่ม		ตัวแปร			ตั้งใจเรียนสูง เปรียบเทียบ ตั้งใจเรียนต่ำ			
รวม		ความสัมพันธ์กับครู			44.67		42.42	
		เจตคติต่อการเรียน			45.27		41.50	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			45.13		42.22	
เพศชาย/หญิง		เจตคติต่อการเรียน			46.82		40.41	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			46.01		40.27	
อาชีพของบิดา								
	รับราชการ	เจตคติต่อการเรียน			45.95		39.72	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			45.86		40.15	
	ลูกจ้าง	เจตคติต่อการเรียน			45.57		40.01	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			46.00		39.91	
	ธุรกิจส่วนตัว	เจตคติต่อการเรียน			45.32		40.23	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			45.72		40.03	
อาชีพของมารดา								
	รับราชการ	เจตคติต่อการเรียน			46.30		38.69	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			45.72		38.43	
	ลูกจ้าง	เจตคติต่อการเรียน			45.32		40.23	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			45.72		40.03	
	ธุรกิจส่วนตัว	เจตคติต่อการเรียน			45.44		40.36	
		ลักษณะมุ่งอนาคต			45.85		40.05	

*P<0.05 **P<0.01 ***P<0.001

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน กรณีที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน(ก) เจตคติต่อการเรียน(ข) และเชาวน์ปัญญา(ค) เป็นตัวแปรอิสระ

กลุ่ม		ค่า F						
		ก	ข	ค	กxข	กxค	ขxค	กxขxค
รวม		<1	8.77*	4.06*	2.35	2.17	17.58	<1
	เพศชาย	<1	21.86**	<1	<1	<1	<1	<1
	เพศหญิง	<1	21.86**	<1	<1	<1	<1	<1
อาชีพของบิดา								
	รับราชการ	6.45*	9.27*	<1	1.85	<1	<1	<1
	ลูกจ้าง	3.07	13.13***	<1	<1	<1	<1	<1
	ธุรกิจส่วนตัว	5.14*	8.78	<1	<1	<1	<1	<1
อาชีพของมารดา								
	รับราชการ	<1	11.86**	<1	<1	<1	<1	1.48
	ลูกจ้าง	5.14*	8.78	<1	<1	<1	<1	<1
	ธุรกิจส่วนตัว	<1	18.89***	<1	<1	<1	<1	<1
กลุ่ม		ตัวแปร			ตั้งใจเรียนสูง เปรียบเทียบ ตั้งใจเรียนต่ำ			
รวม		เจตคติต่อการเรียน			45.27		41.50	
		เชาวน์ปัญญา			44.37		43.21	
เพศชาย/หญิง		เจตคติต่อการเรียน			45.72		40.41	
อาชีพของบิดา								
	รับราชการ	ความสัมพันธ์นักเรียน ^a			46.32		41.76	
		เจตคติต่อการเรียน			45.95		39.72	
	ลูกจ้าง	เจตคติต่อการเรียน			45.57		40.01	
	ธุรกิจส่วนตัว	ความสัมพันธ์นักเรียน ^a			45.70		41.60	
		เจตคติต่อการเรียน			45.32		40.23	
อาชีพของมารดา								
	รับราชการ	เจตคติต่อการเรียน			46.30		38.69	
	ลูกจ้าง	ความสัมพันธ์นักเรียน ^a			45.70		41.60	
		เจตคติต่อการเรียน			45.32		40.23	
	ธุรกิจส่วนตัว	เจตคติต่อการเรียน			45.44		40.36	

*P<0.05 **P<0.01 ***P<0.001

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าร้อยละของปริมาณการทำนายและตัวทำนายสำคัญของ
พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน

กลุ่ม	n	ตัวแปรทำนาย						ผลต่าง ของค่า ร้อยละ	
		ชุดที่ 1		ชุดที่ 2		ชุดที่ 3			
		ร้อยละการ ทำนาย	ตัว ทำนาย	ร้อยละการ ทำนาย	ตัว ทำนาย	ร้อยละการ ทำนาย	ตัว ทำนาย		
รวม	300	5.2	2	32.8	4,7	33.4	4,2	0.6	
	เพศชาย	150	6.1	2	35.9	4,5,6	35.9	4,5,6	-
	เพศหญิง	15	6.1	2	35.9	4,5,6	35.9	4,5,6	-
อาชีพของบิดา									
	รับราชการ	84	14.6	3	45.1	4,5,7	45.1	4,5,7	-
	ลูกจ้าง	112	13.3	3,2	42.6	4,5,6	42.6	4,5,6	-
	ธุรกิจส่วนตัว	104	16.0	3,2	43.1	4,5,6	43.1	4,5,6	-
อาชีพของมารดา									
	รับราชการ	52	16.4	3	56.0	7,4	56.0	7,4	-
	ลูกจ้าง	104	16.0	3,2	43.1	4,5,6	43.1	4,5,6	-
	ธุรกิจส่วนตัว	144	7.0	3	36.0	4,5	36.0	4,5	-

ตัวแปรทำนาย

- 1 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
- 2 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
- 3 หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- 4 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 5 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน
- 6 หมายถึง เชาวนปัญญา
- 7 หมายถึง เจตคติต่อการเรียน